

našega národa danes gre, in toraj se nadjam, da bode predlog finančnega odseka enoglasno sprejet. (Živa pohvala.) (Dalje prih.)

Mnogovrstne novice.

* *V Dalmaciji imajo hudo lakoto.* Na otoku Arbeškem živijo se prebivalci že dalje časa samo od želoda, v družih krajih od drevesnih skorij in brinjevih jagod, in celó tega jim je že pomanjkovati začelo. Po „*Tagespressi*“ sta nedavno 2 človeka, Jurij Tinrin in Josip Parbuković, v pravem pomenu te grozne besede lakote umrla. Povsod manjka živeža in ker so Primorci ubogi, si ga ne morejo dovaževati od zunaj. „Nadloga je strašanska — piše „*Vaterl.*“ — kajti Dalmatinci ne umejo si lakote tolažiti z „verskimi predlogami“.

* *Hiš na Dunaji* je lani bilo 10.896. Med temi jih je davek plačevalo 7165, ostale so bile ali popolnoma ali le deloma davka proste. Hišni gospodarji so lansko leto od svojih gostačev najemščine (činža) dobili 44 milijonov goldinarjev in pol.

Naši dopisi.

Iz Postojne 18. sveč.—n.—. (*Volitev novega župana.*) Danes so odborniki velike Postojnske občine si župana izvolili. Ker se je, žalibog, naš vrli in spoštovani narodnjak gosp. Andrej Lavrenčič županstvu odločno odpovedal, izvolili so si odborniki mesto njega za župana gosp. Miroslava Vičiča, posestnika v Postojni. Sicer je on pošten in izveden mož, si bo gotovo tudi prizadeval vsakemu pravico skazovati, al dozdeva se nam, da cika zeló na nemčursko stran. Obdan je pa tudi s svetovalci, kateri nimajo srca do milega domačega jezika, ampak so zavzeti za „nemško špraho“. Vsaj je ta dan že tudi volilni zapisnik se v nemškem jeziku naredil! — Da se volitev ni brez agitacije dognala, ume se samo na sebi. Pri tem so se spet v prvi vrsti odlikovali nekateri c. k. uradniki, ki vže po navadi pri volitvah zvonec nosijo. Z nekaterimi domačini, svojimi privrženci so se na vso moč napenjali narodno stranko spodriniti, kar so tudi dosegli; od njih strani se je več ugovorov pri volitvi odbornikov, opiraje se na različne §§., slišalo, kedar je šlo za to, da se kak glas narodnjakom odbije. Posebno so se pooblastila pretresavala na vse strani, in če katero ni imelo do pičice vseh postavnih pritisklin, protestovali so zoper dotični glas, in niso glasovanja pripustili, — ko se pa „*einer von ihre Leut*“ oglasi, rekoč, da ima pooblastilo od dotične osebe domá in ga hoče kasneje donesti, ne pride jim na misel zoper njegovo glasovanje ugovarjati, marveč spodbujali so ga, naj le glasuje! In glasoval je, pa dal med drugim svoj glas možu, ki je s tem 13 glasov vjel, in sedaj ni le odbornik, ampak svetovalec, pa bi morebiti še odbornik ne bil, ker sta gospoda D. in S., obá od narodne stranke priporočena, vsak po 12 glasov imela. Po postavi imela bi biti med temi tremi ožja volitev, al ker od narodne stranke se nihče ni za to potegoval in resno ugovarjal, se to ni zgodilo. Naj bi bil pa narodni kandidat na enaki način večino dosegel, verjemite mi, da doneli bi bili protesti od nasprotne stranke, a tudi zavreči ne bi se dali, kajti postava vелеva to. — Čuditi se pa tudi moramo omahljivosti nekaterih odbornikov. Čuli smo namreč, da se je prejšnjemu županu gosp. Lavrenčiču pred volitvijo novega župana poklonila zaupnica, ki jo je podpisalo nekih 12 odbornikov, če ne več, v zahvalo dosedanjega težavnega a marljivega in poštenega županovanja, pa dodala tudi prošnja, naj bi jim on tudi v prihodnje županoval. A kaj se zgodi? Na dan županove volitve od teh mož trije odpadejo

in svoje glasove drugemu dadó! Ali je to značajno, ali je to možato postopanje? Petelini so na strehi, ki jih zasučé drugač vsaka sapa. Ako pa hočete, da vam uradniki, ki so danes tukaj, jutri drugod, tudi v prav domačih zadevah zapovedujejo, no, potem je volitev le komedja in družega nič! Bomo videli, kako vas bodo ti gospodje, katerim se zdaj samo na ljubo nemčurstva na limanice vsedate, branili pri ustanovljenji novih davkov. Čakajte, takrat bomo vas poprašali.

Iz Notranjskega 18. sveč. — Prav spomladanske dneve smo imeli dosedaj, in že smo mislili, da letos ne bo snegá. A stari pregovor pravi, da „zima in gospoška nikoli ne prizanese“, in res je to, kajti vže dva dni zaporedoma sneží pri nas, in pobelil je sneg zemljo. Pa saj je to tudi prav, da se zemlja odpočije, in se njena rodovitnost pospeši, ker je krvavo potrebujemo.

Iz Vipave 21. sveč. — V „*Slov. Naroda*“ 41. štev. razliva tukajšni dopisnik po navadi svoj zopet „rumeni žolčnjak“ puhlo svojo inteligenco na tukajšnjo čitalnico. Iz tega je do slednjega razvidno, da „*Vipavski Sokol*“ ni več tiste dobe sin, v kateri je svoje perutje v domu domačem razpenjati jel, — krila ga bode — kakor v opominljivem pomišljaji žugaje prerokuje, tujih prijateljev — „*preprijazna peta*.“ Vošimo mu dober tek! Dopisnik „*Narodov*“ se strašansko trudi dokazati, da je, Sokolova veselica „*baš*“ bolj simpatična bila inteligenciji in tudi manj izobraženemu ljudstvu, kakor čitalnična „*mišjedlaška*“ predstava; se ve da „*mišjedlaška*“ manj kakor Sokolova „*podganodlaška*“. „*Narodovec*“ očita našim vrlim domorodcem in domorodkinjam slavohlepno, med tem ko svoji „*psevdo-sokolski*“ veselici gloriijo bobna. Vprašamo ga le: Kje je bila deževnega dne pri tolikanj obiskovani veselici „*Sokolova sokrovica*“? Mar se ni bila izpuhtila pod slavo ugodnega tujega perja? Mi nismo nestrpnosti do „*Sokola*“ kazali, podali smo vam radi roko narodne prijaznosti in vzajemnosti, al ošabni v svojem „*slavoletji*“ ste jo „*ničemnikom*“ vašega dopisovalca odstranili. Prav tako! „*Ničemniki*“ za-se, „*imevniki*“ inteligencije vaše pa za vse! Razlivajte rog inteligencije nad svojo „*inteligencijo*“, a blagovolite se spominjati, da čitalnica naša ni potrebovala vaših neznanih moči, kakor vi naših in tujih pod devizo „*Sokolova predstava*“. Ne, da bi se v daljni razgovor z vami spuščati hoteli, vam voščimo „*imevnikov vso imovino*“, da jo spravite pod krila prihodnjega „*lisastega Sokola*“.

Iz Železnikov 18 sveč. — Zopet imam „*Novicam*“ sporočiti žalostno dogodbo, katera se je 15. t. m. pri nas pripetila. V zgornjih Železnikih so v hiši št. 32 našli gostača J. Č., ženo in edinega blizo dveletnega otroka ob 9. uri dopoldne zadušene. Žena in otrok bila sta že mrtva in ni bilo za nju več pomoči; samo pri možu bilo je še skušati, ga smrti oteti, al vse moje prizadevanje je bilo zastonj; umrl je včeraj tudi on za možganinim mrtvudom. Kriva te nesreče bila je zopet lahkomišljenost. Ker so prejšni dan kruh pekli, se je neko gnjilo, okoli peči oklenjeno lesovje vnelo, strupeni sopár ogelnega okisanca se je po sobi raširil in gostače zadušil. Naznanite, drage „*Novice*“ žalostno to dogodbo v svarilo drugim, da zopet vidijo, kako sila nevaren je v zaprtih sobah ogljeni sopuh. Ivan Dominik.

Iz Ljubljane. — Deželni odbor, v katerega je bil namesti zdaj na Dunaji bivajočega gosp. Dežmana poklican g. Fr. Rudež, je razpravljaj in konečno vredil načrt, po katerem se imajo podučevati predmeti na dveletni deželni sadje in vinorejski šoli na Slapu in katere knjige se imajo pri podučevanju posamesnih predmetov rabiti. — S sklepom deželnega zbora 9. januarja leta 1874. novosistemizirana služba učitelja za natoro-

znanske vednosti na deželni gozdarski šoli v Šneperku se je oddala Fr. Žepiču, adjunkt na deželni kmetijski šoli v Gorici. — Na priporočilo c. kr. deželnega šolskega sveta je deželni odbor sklenil, novoosnovani obrtnijski šoli v Novem mestu dajati podpore iz deželne, od Kranjskega deželnega zbora 28. novembra 1873. leta votirane ustanove „cesarja Franc Jožefa“ potem, ko se bodo deželnemu odboru na drobno naznanili stroški in potrebščine te obrtnijske šole. — Dopis Ljubljanske hranilnice na sklep deželnega zbora zaradi realnine šole v novem hranilničnem poslopiju je bil na znanje vzet in se bode prihodnjemu deželnemu zboru predložil. V tem odgovoru naznanja hranilnica, da je začela z mestnim magistratom obravnavati to stvar, z deželnim zastopom pa je ne obravnava več.

— (*Državna založnica za deželo Kranjsko*), o kateri smo v 6. listu pisali, začne po razglasu c. k. deželne vlade svoje delovanje 28. dne t. m., to je, prihodnjo soboto. Koliko se bode obresti (činža) plačevalo od 100 gold. na pösodo dobljenega denarja, in koliko povračila plačalo za druge stroške, ki jih ima založnica, kakor tudi to, kedaj in kje naj se prošnje vložijo za posojila, to vse se izve iz naznanila, ki ga vsak lahko bere v pisarnici podružnice c. kr. Dunajske banke (na velikem trgu poleg mestne hiše (rotovžu) v Ljubljani. To naznanilo se bere tudi v današnjem „Oglasniku“.

— Dopolnivne volitve mestnega odbora bodo aprila meseca. Kakor slišimo, se utegne narodna stranka udeležiti prihodnjih volitev.

— V poslednjem listu smo poročali, da seja mestnega odbora, v kateri se je zidanje mestne šole izročilo stavbini družbi, je bila vihar. Zdaj pa slišimo, da ta vihar se je iz mestne hiše razširil po mestu med obrtnike mestne, pri katerih je veliko nevoljo izbudil sklep odborov, po katerem se je za 895 gold. cenejša ponudba Falischinova in družnikov njegovih zavrgla. Ne zoper stavbeno družbo gré nevolja obrtnikov, kajti ona ima isto pravico do ofertov kakor vsak drug podvzetnik, — nevolja sega le na tisto večino (12) „gemeinderatha“, ki so nasproti 8 drugim tako očitno enostransko glasovali za nasvet Laschanov. Čemu — pravijo — so razpisi za javno konkurenco? — s katero pravico more mesto, ki je zmirom v denarnih stiskah, zavreči skor 900 gold.? — in ali se spodobi, da odborniki, ki so upravniki ali delničarji stavbenega društva, glasujejo za svoj žep? Da stavbeno društvo prevzame zidanje, ima popolnoma prav, vsaj ga je dobilo po sklepu mestnega odbora, — al da se nekateri gospodje na „rotovžu“ tako spozabijo, to jim ne dela kredita pri mestjanih, ki zahtevajo, naj se mestne zadeve korektno obravnavajo in ne razsojajo enostransko. Zato so zdaj že tudi nekateri taki mestjani, ki so pri zadnjih volitvah „gemeinderatha“ se zelo napenjali za njegovo volitev, do grla siti tega gospodarstva.

— (*Za vkvartiranje vojakov na Kranjskem*) za letošnje leto je c. kr. ministerstvo določilo, da se za popotne vojake od feldvebeljna in enacih šarž navzdol tistemu, ki vojake na kvartirji ima, za kosilo, katero vojaku praviloma gré, iz cesarskega zaklada plača 17 novih krajcarjev za en porcijon.

— (*Dva Ljubljanska uradna časnika*.) Ko je nedavno „Slov. Narod“ prinesel novico, da za službo deželnega živinozdravnika se nihče ni oglasil, je „Laibacherica“ čez par dni rekla, da so se za to mesto oglasili štirje kompetenti. Na to se oglasi spet „Narod“ tako-le: „Laibacher Zeitg.“ „popravlja“ naše poro-

čilo itd. Ker „Laib. Ztg.“ ni rekla, da „popravlja“ „Narodovo“ vest, „Narod“ pa od „popravka“ govori, tedaj mora med tema dvema časnikoma nekaka skrivna zveza biti, da za potrebno priznata drug drugemu nevidno popravlja. — Med kompetenti za mesto po dr. Jan. Bleiweisu izpraznjeno je tudi deželni živinozdravnik Dalmatinski, ki želi po 19letnem službovanji iz Dalmacije v Ljubljano prestavljen biti in je tudi sicer za to mesto sposoben, ker rojeni Slavonec je hrvaškega jezika popolnoma zmožen, po takem pa tudi ume jezik naš, brez katerega ni mogoče se z našimi ljudmi na kmetih ob času živinskih bolezin porazumeti, kar pa je neobhodno potrebno. Čudno! da vladni razpis službe ni znanja deželnega jezika izrekoma zahteval.

— (*Danes se pri deželni sodnji*) začne obravnava, pri kateri bodo nekatere gospé, prepogumne denarne špekulantovke, glavno rolo igrale. Tedaj tudi Ljubljana, in ne samo Dunaj, ima škandalozno pravdo. Kar zvemo, povemo drugi pot. Danes le to, da je, kakor slišimo, kakih 30 Evinih hčerk pri sodnji vprašalo, ali smejo pravdo poslušati priti, pa se jim ni dovolilo.

— (*Tisti Peter Caprin*), Laški železniški delavec, ki je o vseh Svetih tam v Trnovem na Notranjskem svojega tovarša Jož. Korazza zaklal, je bil 18. t. m. od deželne sodnije na vislice obsojen.

— (*Kóz*) še smirom ni konca ni kraja v Ljubljani; mladi in stari mró. Obe bolnišnici — deželna na spodnjih Poljanah, in mestna v Trnovem — ste zmirom še polni. Ker je bila postrežba v mestni kozavi bolnišnici v Trnovem po navadnih strežajih in strežajkah nestrpjivo slaba, so usmiljene sestre iz deželne bolnišnice bile naprošene prevzeti skrb za postrežbo, rade so prevzele težavno opravilo. No, vi gospodje, katerim je orden usmiljenih sester zmirom trn v peti, kaj pravite vi k temu?

— (*Živinski sejmi*) so zdaj spet po vsem Kranjskem dovoljeni. Gospodarji! ne zabite pa nikoli živinskih pösov s živino na sejm vzeti.

— (*Poslednji dve gledališki predstavi*): „Lumpacivagabund“ in „Brati ne zna“ pa „Selski brivec“ radi vrstimo med predstave, vse hvale vredne. Ker tudi gledališče je bilo še precej polno, tedaj tudi blagajnik menda ne bode tožil, da je premalo skupil.

— (*Znamenja časa!*) „Slov. Narod“, ki se sicer malo briga za cerkvene obrede, se je na dan pepelnice zelo potresal s pepelom. V dolgem — celo vvodnem — članku je kričal svojim naročnikom „plačajte!“ „plačajte!“ Ta časnik, ki svetu tako rad oklicuje, na kako slabih nogah stojé „klerikalni“ časniki, zdaj sam svojih nadlog ne more več zakrivati, da ima naročnikov — na papirji, plačnikov pa ne. Tako se godi vsacemu časniku, ki svoje liste ljudem pošilja, ki jih niso naročili, tedaj jim le sili svojo robo. Uboga „narodna tiskarnica“, ki po sili mora „Narodova“ rejnika biti!

— (*Poberki iz časnikov*.) „Slov. Narod“ je „šembrano štiman“ na to, če kak Arko ali kak drug njegovih pobratimov liberalstvo razbobna po „Laibacherici“, „Triesterici“ in „Tagespošti“, in celo telegrame pošlje „Pressi“. Da bi ti dopisniki in telegramisti si ne služili s tem grošičkov, „slava“ mladostenska ne bi škode trpela, če tudi bi svet nemški ne zvedel, da so vladne verske postave „Narodu“ še prekrotke in da Novomeški učitelj Šuklje hoče „mehr šicht“, „noch mehr šicht“ in kako boljšo službo, o katerem „Glas“, ki ga dobro pozná, tako-le piše: „Prof. Šuklje, znani nekdanji suplent v Gorici, je začel bobnati zoper katoliško cerkev. V „Narodu“ je priobčil po liberalnih listih že stokrat pogrete fraze gledé novih postav zoper cerkev in njene pravice, katerih s težkim srcem

čaka. Podpisal jih je s svojim polnim imenom, tudi „profesor“ ne sme manjkati, škoda da ni še dostavil „Majarončkov“, — vendar katoliška cerkev še stoji!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Cesar naš pride v petek iz Ruskega nazaj. Vsa poročila so soglasna v tem, da so ga povsod z očitno radostjo in veliko častjo sprejemali. Nihče pa ne vé še, ali bode to cesarjevo potovanje na Rusko o politiki Evropejski kaj premenilo ali ne. Zato Dunajski in Angleški, Francozki in Pruski časniki brez konca in kraja pretresovajo zdravico, ki jo je Ruski car pri slovesnem obedu napil našemu cesarju. Trezni politiki v tej zdravici, ki je povdarjala, da prijaznost med vladarjem Ruskim, Avstrijskim, Nemškim in Angleškim je najbolje poročstvo za ohranjenje miru, ne vidijo drugega kot navadno napitnico, s katero Ruski car častita Avstrijskemu cesarju, cenjenemu svojemu gostu; da od take prijaznosti do alijance je še velikansk korak, to menda vé vsak diletant v praktični politiki. Avstrija in Rusija imate obé največi politični interes o Turčiji; ni pa misliti, da sta mogočna vladarja zdajci kaj sklenila o zadevah bolnega moža Turškega. Če napitnica Ruskega cara ni omenila Francoske vlade v njenem sedanjem položaji, zato ni to še nikakoršno znamenje kakošne mrznje do Francije, in to je najveljavnejši Angleški časnik „Times“ konstatiral.

— Ta napitnica Ruskega cara in pa govor najimenitnejšega Pruskega vojskovodje maršala Moltke-a sta pretekli teden veliki zvonec nosila po časnikih. V nemškem državnem zboru namreč se je razpravljala nova vojaška postava, in pri tej priliki je maršal Moltke, mož, ki navadno prav malo govori, veliko govoril o vojskih pripravah Francoskih, zaradi katerih mora tudi Nemčija dobro oborožena ostati, po takem pa tudi druge države. Moltke je rekel: „pol leta smo potrebovali za sijajno zmago zoper Francoze, zdaj pa moramo pol stoletja na novo vojsko ž njimi pripravljene biti“. Vsak vidi, na kako tankih nitkah visi prihodnji mir Evrope.

— V zadnjem listu smo povedali, da je presvitli cesar pred odhodom na Rusko ministerstvu ukazal, naj skrbi za to, da se obrtnikom, rokodelcem in drugim delalnim močém zaslužek in kruh nakloni v sedanjih časih revščine. Komaj je prišel blagi ukaz cesarjev na svitlo, jeli so se časniki Dunajski pričkat: „kdo je sprožil pri Njegovemu Veličanstvu ta ukaz“, ker to je bilo znano, da ministri ga niso. Ves prepir je bil prazen; kajti iz milega srca cesarjevega samega je izviral oni ukaz.

— Zbornice poslancev najvažnejša obravnava pretekli teden bila je ta, da je šlo za to: ali naj se odpravi štempelj na časnikih in koledarjih (pratikah) ali ne. Ministerstvo je bilo za to, da ostane, ker sicer država veliko dohodkov zgubi; veliko govornikov pa je priporočalo odpravo tega nespodobnega davka na branje. Celó najhuji liberalci slavo pojó „narodnim“ in „klerikalnim“ poslancem, da so s pravimi liberalci glasovali za odpravo tega štempeljna, in zasmehujejo laži-liberalce, češ, da so le „ces. kralj. vladni liberalci“ kakor naš baron Apfaltrern in drugi, in pa nekatere njim privržene Poljake. Pri glasovanji je vendar zmagovalo ministerstvo s 15 glasovi. To pa je tako siromaška zmaga — 129 glasov proti 114 — da se vidi, da sedanje ministerstvo nima veliko zvestih prijateljev več. Zato poslednja „Sonn- u. Mont.-Ztg.“ piše, da tudi že centralistična stranka je začela ministerstvo v vrsto bolnikov

staviti in da ustavoverni zdravniki mu le še kake 4 tedne življenja obetajo. Mi hočemo čakati, ko začne kukovica peti, potem še le se more računati bolj zanesljivo. — Neka čudna prikazen pa je to, kar nahajamo celó v telegramih iz Dunaja od 23. t. m. v „Obzoru“ in družih listih — da so državni pravdniki dobili napotek, da strogo čujejo nad vsakimi razpravami o financ-ministru in da mahoma zabranijo list, ki ga osebno napada. Vsled tega je bilo zabranjenih že več časnikov, tudi ustavoverskih. Dunajski Tagblatt zato ministra De Pretisa imenuje najbolj obrekovanega a tudi najbolj „varovanega“.

— Odbor, ki je bil v zborni poslancev izvoljen za pretres vladnih verskih predlog, dela liberalcem prepočasno. „Bohemia“ se boji, da zato verske postave ne pridejo pred majem mesecem v obravnavo in da po takem imajo „klerikalni“ poslanci dovolj časa se pripravljati na boj zoper „svobodo“. Ne boji se pa, da bi te postave padle v zbornici poslancev, le strah jo je, da bodo mogočnih nasprotnikov veliko našle v zbornici gosposki, kamor k tej pravdi imajo priti vsi viši škofje in drugi zborniki državnoopravne stranke.

— 70letnico slavnega učenjaka v zdravniških vednostih dr. Rokitanskega, Čeha po rodu in moža, ki je Dunajsko zdravniško šolo po vsem svetu poslovil, so pretekli teden slovesno obhajali na Dunajski universi; Njegovo veličanstvo ga je poslavo s komanderskim križem Leopoldovega reda.

— (Pôstni pastirski list) vélikega škofa Dunajskega kardinala Raušerja, ki hudo maha po brezverstvu sedanjega časa, goljufijah denarstvenih itd., v čemur vsem najbolj judje zvonec nosijo, še neprehoma obirajo in črtijo ustavoverski nemški časniki. Ker je kardinal Raušer z dušo in telesom centralist in se sicer tudi ustavovercem ni odločno nasproti stavil, zdaj pa tako neusmiljeno in temeljito maha po svojih prijateljih, jih je strah, da ne bi njegova obsodba brezverstva v očigled vladnih verskih postav imela v viših krogih naslombe, kajti kardinal je mož zaupanja na onih mestih in vé in pozná, kaj ondi govorijo in mislijo. Zato ima njegov pastirski list zdaj toliko pomembo pri brezvercih, in zato tako grozna jeza nad tem pismom, ki se ne giblje v navadnih podukih ljudstva, ki so drugikrat in v mirnem času, na pravem mestu, ampak sedanjim viharnim časom primerno krepki glas povzdiguje zoper novodôbno poganstvo, ko že vsak fantalin si drzne Boga in kar je Božje, tajiti in zasmehovati. V tacih časih ne veljá rahla beseda, treba je polne zavesti o tem, kar se okoli nas godí.

Žitna cena

v Ljubljani 21. februarja 1874.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 7 fl. 20. — banaške 8 fl. 6. — turšice 5 fl. — soršice 4 fl. 20. — rži 4 fl. 80. — ječmena 3 fl. 90. — prosa 3 fl. — ajde 4 fl. 80. — ovsa 2 fl. — Krompir 3 fl. —.

Kursi na Dunaji 23. februarja.

5% metaliki 69 fl. 10 kr. Ažijo srebra 105 fl. — kr.
Narodno posojilo 74 fl. 40 kr. Napoleondori 8 fl. 92 kr.

Loterijne srečke:

v Gradcu } 21. febr. 1874: 60. 18. 70. 7. 10.
na Dunaji } 15. 32. 76. 54. 46.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 7. marca.